

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Datum
8 juni 2022
Ons kenmerk
Cft 202200062
Pagina
1/10

Uw kenmerk

Bijlage

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies bij de ontwerpbegrotingswijziging 2022

Geachte heer Silvania,

Op 12 mei 2022 ontving het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de ontwerpbegrotingswijziging 2022 (OBW). Hierbij ontvangt u het advies op basis van artikel 11 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft).

Op 23 maart 2022 adviseerde het Cft bij de vastgestelde begroting 2022 (begroting) en deed hierbij verschillende aanbevelingen die tot aanpassing van de begroting moeten leiden.¹ Het Cft verzocht Curaçao de aanbevelingen te verwerken in de OBW. Op 25 mei 2022 ontving het Cft tevens de reactie van Curaçao conform artikel 13 lid 1 van de Rft, waarin is aangegeven hoe alsnog invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen van het Cft bij de begroting.² Op basis van deze reactie ziet het Cft op dit moment geen noodzaak om de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) te berichten. Het Cft gaat ervan uit dat u, in lijn met artikel 11 lid 2 van de Rft, de OBW die u aanbiedt aan de Staten vergezeld laat gaan van het onderhavige advies, en ook het advies van 23 maart 2022, en een toelichting in hoeverre en op welke wijze er rekening is gehouden met deze adviezen.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de OBW wordt gevormd door de Rft, aangevuld met de aanwijzing die de RMR op 12 juli 2019 heeft gegeven aan het bestuur van Curaçao³ en die op 24 december 2020 is bijgesteld.⁴

---

¹ Cft, kenmerk Cft 202200023, Advies bij de vastgestelde begroting 2022, d.d. 23 maart 2022.

² Curaçao, kenmerk 2022/0017285, Uw brief d.d. 20 april 2022, d.d. 25 mei 2022.

³ Staatsblad 2019, 279, Besluit van 12 juli 2019, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao tot aanpassing van de begroting 2019, rekening houdend met de in artikel 15 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten genoemde normen.

⁴ Bij besluit van 24 november 2020, nummer 2020002389, is besloten dat de aanwijzing na het Kroonberoep in stand blijft maar alleen nog zal bestaan uit het naleven van de aflossingsovereenkomst tussen APC en Curaçao en zo mogelijk aanvullende aflossingen uit de overschotten op de gewone dienst in de komende jaren.

Vanwege de coronacrisis heeft de RMR aan Curaçao op diens verzoek toestemming verleend om, op basis van artikel 25 lid 1 van de Rft, voor 2022 af te wijken van de centrale begrotingsnorm van artikel 15 lid 1 sub a van de Rft.⁵ Het tekort op de gewone dienst van het land over het jaar 2022 mag zo groot zijn als de in 2022 toe te kennen liquiditeitssteun, vermeerderd met eventuele binnenlands of buitenlands (beide in overeenstemming met de RMR) aangetrokken geldleningen die ingezet worden ter dekking van het tekort, minus het deel van de liquiditeiten dat besteed wordt aan uitgaven op de kapitaaldienst, en vermeerderd met het beginsaldo minus het eindsaldo van de liquide middelen van het jaar.⁶ De verschillen tussen de kasbenadering en een baten-lasten-benadering dienen hierbij nog wel te worden betrokken.

Oordeel

Met de OBW verlaagt Curaçao het tekort op de gewone dienst voor 2022 van ANG 162 miljoen tot ANG 123 miljoen. Curaçao begroot in de OBW voor 2023 een beperkt overschot op de gewone dienst van ANG 8 miljoen. Ook voor 2024 en 2025 begroot Curaçao overschotten van respectievelijk ANG 6 miljoen en ANG 3 miljoen. De begroting voldoet daarmee vanaf 2023 aan artikel 15 lid 1 sub a van de Rft. De kapitaaldienst voor 2022 en meerjarig is sluitend, waarmee wordt voldaan aan artikel 15 lid 1 sub b van de Rft.⁷

Curaçao begroot met de OBW hogere belastingbaten gedurende de periode 2022-2025, onduidelijk is welk deel daarvan structureel is. De belastingbaten worden negatief beïnvloed door de inmiddels in werking getreden maatregelen om de stijging van de brandstofprijzen te mitigeren (verwachte derving in 2022: ANG 27 miljoen). Het Cft merkt op dat Curaçao, conform de comptabiliteitsregels, een incidentele meevaller in de belastingen niet kan inzetten voor een structurele verhoging van de lasten. Hoewel de aanschrijving mitigatie brandstofprijzen en de onderliggende conceptlandsverordening in beginsel tijdelijk zijn⁸, verwijst Curaçao nadrukkelijk naar de onzekere marktomstandigheden waardoor de mitigatie een meer structureel karakter zou kunnen krijgen. In dat kader roept het Cft Curaçao nogmaals op de gederfde baten elders in de begroting (gedeeltelijk) te compenseren, vooral door verlaging van de uitgaven.⁹ Het Cft vraagt hierbij aandacht voor de beheersing van de personeelslasten, het actief sturen op de vermindering van overwerk en de beheersing van de uitgaven in de zorg en de sociale zekerheid.

---

⁵ BZK, kenmerk 2022-0000072813, Besluitvorming Rijksministerraad 4 februari inzake afwijken en begrotingsnormen en afbouw salariskorting en verlenging Protocol Aruba-Nederland, d.d. 17 februari 2022.

⁶ BZK, kenmerk 2022-0000099085, Besluitvorming Rijksministerraad 25 februari 2022 inzake liquiditeitssteun en voortgang hervormingen Aruba, Curaçao en Sint Maarten, d.d. 9 maart 2022.

⁷ De kapitaaldienst bevat voor 2022 een lening van ANG 123 miljoen ter compensatie van het tekort op de gewone dienst.

⁸ De aanschrijving is ingegaan op 13 mei 2022 voor een periode van 3 maanden en zal indien noodzakelijk geacht telkens met 3 maanden worden verlengd.

⁹ Het Cft deed deze oproep ook in zijn advies van 20 april 2022. Cft, kenmerk Cft 202200031, Uw reactie op het advies bij de vastgestelde begroting 2022, d.d. 20 april 2022.

De in de OBW opgenomen wijzigingen zijn niet toereikend onderbouwd, waardoor de OBW nog niet aan artikel 15 lid 2 sub b van de Rft voldoet. Daarmee voldoet de OBW ook onvoldoende aan de criteria van ordelijkheid en controleerbaarheid (artikel 15 lid 2 sub c van de Rft). Zo stelt Curaçao de raming van de baten uit de vergunningenfee voor kansspelaanbieders meerjarig naar beneden bij, maar licht dit niet nader toe. Voor 2022 worden deze baten bijgesteld van ANG 40 miljoen naar ANG 18 miljoen. Uit de reactie blijkt dat het wetgevingstraject van de onderliggende landsverordening opnieuw mogelijk vertraging oploopt. Het Cft roept het land op deze landsverordening met voortvarendheid vast te stellen.

In de OBW worden de additionele baten van ANG 25 miljoen per jaar vanaf 2023 voortkomend uit de verhoging van de license fee, geheel afgevoerd. Deze additionele baten dienden ter dekking van de verplichtingen van Curaçao in het kader van de Girobank afwikkeling. Curaçao geeft aan in overleg te zijn met de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS), waarbij het uitgangspunt volgens Curaçao is dat genoemde verplichtingen door de CBCS gedragen moeten worden. Het opnemen van compenserende maatregelen zou daarom volgens Curaçao niet aan de orde zijn. Het Cft wijst erop dat het land, zolang er nog geen overeenstemming is met de CBCS, compenserende dekking voor deze verplichtingen moet blijven opnemen in de begroting.

In de OBW is een meerjarige, geleidelijke afbouw van de 12,5 procent korting op de arbeidsvoorwaarden van het overheidspersoneel opgenomen. Hierdoor nemen de personeelslasten in 2022 met ANG 10 miljoen toe ten opzichte van de begroting. Samenhangend met de afbouw verhoogt Curaçao ook de uitgaven aan subsidies en overdrachten met ANG 14 miljoen. De 12,5 procent korting is door de RMR als voorwaarde verbonden aan liquiditeitssteun, met ingang van 1 juli 2020 en tot nader order.¹⁰ Besluitvorming over een voorwaardelijke afbouw van de 12,5 procent korting was voorzien voor de RMR van 25 mei 2022, maar is aangehouden tot de volgende vergadering. De afbouw van de 12,5 procent korting zoals opgenomen in de OBW is daarom voorbarig.

Curaçao voerde in de begroting voor 2022 ANG 109 miljoen aan investeringen op de kapitaaldienst op, deels op basis van stelposten. Deze stelposten zijn met de OBW ingevuld. Curaçao licht de investeringen uit de stelposten voldoende toe, maar de reeds in de begroting opgenomen investeringen alsmede de doorwerking naar de gewone dienst blijven onvoldoende toegelicht. Ook ontbreekt een (meerjarige) investerings- en onderhoudsplanning. In de begroting 'dekte' Curaçao de investeringen met ANG 103 miljoen afschrijvingen.¹¹

---

¹⁰ BZK, kenmerk 2020-0000300590, Resultaten Rijksministerraad 15 mei betreffende financiële ondersteuning Curaçao en Sint Maarten in verband met Covid-19, d.d. 22 mei 2020.

¹¹ Het restant van de investeringen wordt gedekt door te ontvangen aflossing op uitgegeven leningen.

In de OBW worden de afschrijvingen echter met ANG 27 miljoen verlaagd tot ANG 76 miljoen, waardoor een aanvullende financieringsbehoefte ontstaat van ANG 27 miljoen.¹² Curaçao verhoogt in de OBW de post aangegeane geldleningen met ANG 27 miljoen, maar licht dit niet nader toe.

Het Cft is van oordeel dat de OBW nog niet in voldoende mate voldoet aan de normen van de Rft. Het Cft adviseert u daarom om de volgende aanpassingen in de OBW te verwerken voordat deze wordt aangeboden aan de Staten:

- Licht de calculatie van de meerjarige baten uit de vergunningenfee voor kansspel aanbieder nader toe.
- Onderbouw welk deel van de stijging van de indirecte belastingen in 2022 incidenteel is.
- Neem, nu de verhoging van de license fee niet wordt doorgevoerd, compenserende dekking op voor de verplichtingen van het land in het kader van de Girobank afwikkeling.
- Verwijder, in afwachting van formele besluitvorming en goedkeuring door de RMR, de additionele lasten die samenhangen met de afbouw van de 12,5 procent korting op de arbeidsvoorwaarden van het overheids personeel.
- Licht de post aangegeane geldleningen op de kapitaaldienst 2022 nader toe. Specificeer en onderbouw alle investeringen, en verwerk de financiële effecten van alle investeringen in de (meerjaren)begroting.

Toelichting

In tabel 1 is een samenvatting opgenomen van de gewone dienst. De tabel geeft de realisatie van 2021 weer, de vastgestelde begroting 2022, de in de OBW opgenomen mutaties ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022, en de OBW 2022.

---

¹² De verlaging van de afschrijvingen van ANG 103 miljoen naar ANG 76 miljoen is het gevolg van lagere investeringen in 2020 en 2021. Ook voor de periode 2023-2025 zijn de afschrijvingen verlaagd.

Tabel 1: Overzicht gewone dienst (in miljoenen ANG)¹³

	4e UR 2021	VB 2022	Mutaties	OBW 2022
Baten	1.396	1.551	36	1.587
Belastingen	1.254	1.357	50	1.408
Schenken en subsidies	36	18	8	26
Andere inkomsten	107	135	0	135
Kansspel vergunningenfee	0	40	-22	18
Lasten	1.738	1.713	-3	1.710
Beloning van personeel	428	437	-7	430
Goederen en diensten	162	218	6	224
Afschrijving vaste activa	76	103	-27	76
Interest	68	71	0	71
Subsidies & Overdrachten	437	366	25	390
Sociale zekerheid	567	501	9	510
Andere uitgaven	0	17	-8	9
Resultaat	-342	-162		-123

Bron: vierde uitvoeringsrapportage 2021, vastgestelde begroting 2022 en ontwerp-begrotingswijziging 2022 van Curaçao.

Baten

Curaçao verhoogt de totale baten in de OBW met ANG 36 miljoen ten opzichte van de begroting. Dit is het resultaat van een opwaartse bijstelling van de belastingraming (ANG 50 miljoen), een bijdrage van Nederland ten behoeve van de versterking van het grenstoezicht (ANG 8 miljoen) en een verlaging van de baten uit de vergunningenfee voor kansspelaanbieders (ANG 22 miljoen).

Belastingen en project geautomatiseerde inning omzetbelasting

In lijn met de aanbeveling van het Cft bij de begroting heeft Curaçao zijn belastingraming aangepast. De raming van de belastingbaten is gebaseerd op de realisatiecijfers 2021, verhoogd met de reële groeiverwachting voor de directe belastingen en de nominale groeiverwachting voor de indirecte belastingen. Voor enkele belastingsoorten corrigeert Curaçao de raming op basis van de realisatiecijfers van januari en februari 2022 en voor incidentele factoren.¹⁴

¹³ In deze tabel is sprake van afronding op hele ANG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹⁴ In de huidige raming is gerekend met een reële groei voor 2022 van 7 procent en een nominale groei van 10 procent.

Curaçao begroot met de OBW hogere belastingbaten gedurende de periode 2022-2025. Voor 2022 betreft dit een verhoging van ANG 50 miljoen die bijna geheel gedreven wordt door de indirecte belastingen¹⁵, en dan met name de omzetbelasting. De resultaten van de omzetbelasting over het eerste kwartaal 2022, die ambtelijk aan het Cft ter beschikking zijn gesteld, zijn in lijn met de bijgestelde raming in de OBW. Curaçao geeft in de OBW aan de belastingraming te zullen actualiseren op basis van de uitkomsten van de Artikel IV consultatie van het IMF. Deze komt naar verwachting eind juni 2022 beschikbaar. Het Cft verzoekt Curaçao bij de actualisatie de meest recente realisatiecijfers te betrekken.

Het Cft verzocht Curaçao om nadere toelichting op het project voor de geautomatiseerde inning van de omzetbelasting. Uit de reactie van Curaçao blijkt dat het project vertraging heeft opgelopen, maar de verdere haalbaarheid en risico's worden niet toegelicht. Het project maakt onderdeel uit van een reeks aanpassingen in de Landsverordening omzetbelasting 1999, waaronder ook de aftrek van voorbelasting en verlaging van de tarieven voor levering van goederen en diensten.¹⁶ Curaçao gaat ervan uit dat deze wijzigingen geen effect hebben op de begroting van het land. Het Cft herhaalt zijn verzoek om meer informatie over de haalbaarheid en risico's van het project voor de geautomatiseerde inning van de omzetbelasting. Daarnaast wordt het Cft ook graag nader geïnformeerd over de voorgenomen wijzigingen in bovengenoemde landsverordening en de effecten van deze wijzigingen op de baten en lasten.

Kansspel vergunningenfee

Curaçao raamde in de begroting de baten uit de vergunningenfee voor kansspel aanbidders op ANG 40 miljoen in 2022. Omdat het wetgevingstraject van de onderliggende Landsverordening op de Kansspelen vertraging heeft opgelopen, stelt Curaçao in de OBW de raming naar beneden bij tot ANG 18 miljoen. Ook meerjarig worden de baten naar beneden bijgesteld, maar niet toegelicht. Uit de reactie van Curaçao volgt dat het wetgevingstraject verder is vertraagd en dat de nieuwe landsverordening pas eind 2022 in werking zal treden.

License fee

Curaçao verwerkte in de begroting vanaf 2023 additionele baten van ANG 25 miljoen vanwege een verhoging van het license fee tarief. Deze baten dienden ter dekking van de verplichtingen van het land in het kader van de Girobank afwikkeling. De verhoging van het tarief is tot op heden niet doorgevoerd en Curaçao voert de additioneel begrote baten met de OBW weer van de begroting af. Curaçao schrijft in overleg te zijn met de CBCS over het voornemen dat de lasten uit hoofde van de afwikkeling door de CBCS zelf gedragen worden. Indien hierover op korte termijn geen overeenstemming wordt bereikt met de CBCS, zou volgens Curaçao de overeenkomst tussen het land, de CBCS en GI-RO Settlement Holding N.V. het land de mogelijkheid bieden om betalingen tot 2026 uit te stellen.

---

¹⁵ Mutatie op de raming van de directe belastingbaten is voor de periode 2022-2025 ANG 1 miljoen per jaar.

¹⁶ De tarieven voor de levering van goederen en diensten worden gewijzigd van 6, 7 en 9 procent naar 6 procent (algemene tarief) en 7 procent (logies).

Om deze redenen zal het land niet voldoen aan de aanbeveling van het Cft om compenserende dekking op te nemen in de begroting voor de verplichtingen van het land in het kader van de afwikkeling.

Het Cft merkt op dat uit de overeenkomst niet blijkt dat het land eenzijdig kan besluiten tot uitstel van betaling tot 2026. Hiervoor is een besluit van de overige partijen bij de overeenkomst noodzakelijk. Zolang de onderhandelingen met de CBCS niet hebben geleid tot het afvoeren van de verplichtingen van de balans van het land en er ook geen formele afspraken zijn over uitstel van betaling, dient Curaçao compenserende maatregelen voor deze verplichtingen op te nemen in de meerjarenbegroting.

Lasten

Het Cft heeft meerdere malen aandacht gevraagd voor de noodzaak tot structurele uitgavenbeheersing. Curaçao verlaagt in de OBW, ten opzichte van de begroting, de totale lasten in 2022 met ANG 3 miljoen en in 2023 met ANG 29 miljoen. In 2024 en 2025 nemen de totale lasten echter toe, met name door hogere personeelslasten.

Personeelslasten

Curaçao stelt de personeelslasten in de OBW met ANG 7 miljoen naar beneden bij. Dit is het resultaat van een verlaging van de personeelslasten als gevolg van de regeling vervroegd vrijwillige uitstroom (VVU, ANG 17 miljoen) en een verhoging van de personeelslasten door de gedeeltelijke afbouw van de 12,5 procent korting op de arbeidsvoorwaarden voor overheidspersoneel (ANG 10 miljoen).

Ondanks de bijstelling in de OBW vertonen de personeelslasten meerjarig een stijging. Deze stijging is het resultaat van het voornemen van Curaçao om de 12,5 procent korting op de arbeidsvoorwaarden in fases af te bouwen. In 2022 wordt 3 procent vakantie-uitkering toegekend, waarna in 2023 de vakantie-uitkering wordt verhoogd naar 6 procent. In 2024 wordt zowel de vakantie-uitkering van 6 procent als de indexering van het salaris en een loontrede of lumpsum van 3 procent toegekend. In 2025 wordt de vakantie-uitkering, de indexering van het salaris en een loontrede toegekend. Uit de OBW blijkt dat het budgettaire effect van de afbouw oploopt tot ANG 41 miljoen in 2025. Over de afbouw van de 12,5 procent korting dient echter nog formele besluitvorming en goedkeuring plaats te vinden door de RMR. Het nu al opnemen van additionele lasten die samenhangen met de afbouw van de korting is naar oordeel van het Cft derhalve voorbarig.

Het Cft vroeg in zijn reacties bij de derde en vierde uitvoeringsrapportages 2021 aandacht voor de hoogte en het ogenschijnlijk structurele karakter van de post overwerk.¹⁷ Ook vroeg het Cft in zijn advies bij de begroting om toe te lichten hoe wordt gestuurd op mogelijke overschrijdingen op deze post. In zijn reactie van 25 mei 2022 geeft Curaçao aan dat beleid zal worden ontwikkeld om structureel meer grip te krijgen op de post overwerk.

---

¹⁷ Cft, kenmerk Cft 202100154, Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2021, d.d. 7 december 2021 en Cft, kenmerk Cft 202200008, Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2021, d.d. 1 maart 2022.

Dit wordt echter niet nader toegelicht. Daarnaast wijst Curaçao op het feit dat zolang de landsverordening uitzonderingstoestand uit 2020 nog in werking is, er voor overwerk bij de politie een bijzonder calamiteitstarief geldt. Intrekking van deze noodwet zal derhalve een bijdrage kunnen leveren aan het verlagen van de lasten op deze post.

Subsidies en overdrachten

De afbouw van de 12,5 procent korting op de arbeidsvoorwaarden heeft ook een effect op de uitgaven aan subsidies en overdrachten.¹⁸ Curaçao verlaagt de korting op overdrachten aan overheidsinstellingen in 2022 en 2023 met 6 procent en in 2024 en 2025 met 12,5 procent. Ook de korting op subsidies aan gesubsidieerde instellingen wordt geleidelijk teruggedraaid. In 2022 en 2023 worden de subsidies verhoogd met 6 procent ten opzichte van 2021, in 2024 en 2025 worden de subsidies verhoogd met 12,5 procent en geïndexeerd. Aangezien een formeel besluit van de RMR nog ontbreekt, acht het Cft ook deze afbouw voorbarig.

Goederen en diensten

Curaçao verhoogt in de OBW de post goederen en diensten in 2022 met ANG 6 miljoen. Dit betreft een overheveling van de post andere uitgaven. In de periode 2023-2025 daalt het verbruik van goederen en diensten tot ANG 200 miljoen per jaar, een daling van ANG 14 miljoen per jaar ten opzichte van de begroting. Deze daling wordt niet toegelicht. Een verdere verlaging van de post goederen en diensten zal gerealiseerd worden door implementatie van de hervormingen uit het Landspakket, aldus Curaçao. Het Cft benadrukt het onmiddellijke belang van uitgavenbeheersing, gelet op het fragiele begrotingsoverschot in 2023.

Afschrijvingen

Curaçao verlaagt in de OBW in 2022 de post afschrijvingen met ANG 27 miljoen tot ANG 76 miljoen. De verlaagde afschrijvingen zijn het gevolg van lagere investeringen in 2020 en 2021. Ook voor de periode 2023-2025 zijn de afschrijvingen verlaagd. Deze verlagingen hebben tot effect dat het tekort op de gewone dienst wordt verkleind, maar tegelijkertijd ontstaat hierdoor een (aanvullende) financieringsbehoefte van ANG 27 miljoen op de kapitaaldienst om de begrote investeringen te dekken.

Sociale zekerheid, zorg en schommelfonds

Curaçao begroot in 2022 en 2023 geen dotaties aan het schommelfonds bij de SVB, in lijn met de besparingen door de in 2021 afgekondigde beheersmaatregelen.¹⁹ Het Cft wijst erop dat een tijdige en correcte implementatie van de afgesproken beheersmaatregelen hiervoor een vereiste is. Voor 2024 en 2025 zijn in de begroting nog wel dotaties opgenomen van respectievelijk ANG 15 miljoen en ANG 54 miljoen. Het Cft benadrukt nogmaals het belang van aanvullende, structurele maatregelen om ook vanaf 2024 dotaties aan het schommelfonds te voorkomen. Ook wijst het Cft erop dat de taakstellende efficiencymaatregelen in de zorg, waarover met het land bij de

---

¹⁸ Bovengenoemde gefaseerde afbouw geldt ook voor het personeel van bijzondere onderwijsinstellingen, waardoor de overdrachten aan deze instellingen toenemen.

¹⁹ Besluit Raad van Ministers van Curaçao d.d. 30 juli 2021, zaaknummer 2021/022804, 2020/047894, 2020/047841.

ingebruikname van het Curaçao Medical Center afspraken zijn gemaakt, met voortvarendheid uitgevoerd dienen te worden. In zijn reactie van 25 mei 2022 licht Curaçao de voortgang van de substitutie tussen specifieke en generieke medicijnen en een pakketversoberingsvoorstel betreffende 'over the counter' zelfzorgmiddelen toe. In lijn met de toezegging in de reactie wordt het Cft graag periodiek over de implementatie van deze voornemens geïnformeerd.

Kapitaaldienst

In tabel 2 is een samenvatting opgenomen van de kapitaaldienst. De tabel geeft de realisatie van 2021 weer, de vastgestelde begroting 2022, de in de OBW opgenomen mutaties ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022, en de OBW 2022.

Tabel 2: Overzicht kapitaaldienst (in miljoenen ANG)²⁰

	4e UR 2021	VB 2022	Mutaties	OBW 2022
Baten	491	1.191	-39	1.152
Afschrijvingen en waardevermindering	76	103	-27	76
Ontvangen aflossingen	1	14	0	14
Liquidatie en afstoting deelnemingen	0	0	0	0
Aangegane geldleningen (tekort GD) ²¹	414	162	-39	123
Aangegane geldleningen			27	27
Reserves en voorzieningen	0	0	0	0
Schadevergoedingen en verzekeringsuitkeringen	0	0	0	0
Herfinanciering liquiditeitssteun	0	912	0	912
Lasten	207	1.029	0	1.029
Investerings	24	109	0	109
Reserves en voorzieningen	3	0	0	0
Kapitaalverstrekkingen / Deelnemingen	172	0	0	0
Aflossingen geldleningen	8	8	0	8
Aflossing liquiditeitssteun		912		912
Saldo	284	162		123

Bron: vierde uitvoeringsrapportage 2021, vastgestelde begroting 2022 en ontwerpbegrotingswijziging 2022 van Curaçao.

²⁰ In deze tabel is sprake van afronding op hele ANG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

²¹ Ten behoeve van het overzicht is in deze tabel de post aangegane geldleningen gesplitst in een deel ter dekking van het tekort op de gewone dienst en een deel overig.

Curaçao voerde in de begroting voor 2022 ANG 109 miljoen aan investeringen op de kapitaaldienst op, deels op basis van stelposten (ANG 54 miljoen). Deze stelposten zijn met de OBW geheel ingevuld. Curaçao licht de investeringen uit de stelposten voldoende toe, maar de reeds in de begroting opgenomen investeringen blijven onvoldoende onderbouwd. Een meerjarige specificatie ontbreekt.

De RMR van 25 maart 2022 bood Curaçao de mogelijkheid om met ingang van het derde kwartaal 2022 alle voor investeringen benodigde uitgaven onder te brengen in een separaat leenverzoek op basis van artikel 16 van de Rft, inclusief eventuele investeringen in het kader van het Landspakket.²² In zijn reactie van 25 mei 2022 geeft Curaçao aan de nodige (Landspakket)investeringen zo veel mogelijk uit eigen middelen te willen financieren. Curaçao verhoogt in de OBW de post aangegane geldleningen evenwel met ANG 27 miljoen, maar licht dit niet nader toe.

Curaçao wordt verzocht de onderbouwingen en de financiële effecten van alle investeringen voldoende in de (meerjaren)begroting te verwerken. Overigens wijst het Cft daarbij nog op het risico dat door Curaçao te ontvangen aflossingen op leningen achterblijven, waardoor een aanvullende financieringsbehoefte zou kunnen ontstaan.²³ Het Cft verzoekt Curaçao dit risico in de OBW te adresseren.

Tot slot

Hoewel Curaçao voor 2023 inmiddels een klein overschot op de gewone dienst begroot, is dit overschot nog broos en wordt grotendeels gedreven door hogere belastingbaten die moeten voortkomen uit een structureel effect van de huidige belastingcompliance-acties. Mede gezien het onzekere structurele karakter van de momenteel verhoogde belastingbaten en de uitdagingen in de zorg en sociale zekerheid blijft uitgavenbeheersing, onder meer op personeelslasten en goederen en diensten, van groot belang. Curaçao dient incidentele maatregelen die leiden tot batenderving tot een minimum te beperken en hiervoor compenserende maatregelen te treffen. Tot slot zullen batenverhogende maatregelen, zoals het invoeren van de vergunningenfee voor kansspelaanbieders, met grote voortvarendheid moeten worden doorgevoerd.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

---

²² BZK, kenmerk 2022-0000175232, Besluitvorming Rijksministerraad 25 maart 2022, d.d. 4 april 2022.

²³ Curaçao begroot in 2022 ANG 14 miljoen aflossingen op leningen te ontvangen.

Kenmerk
Cft 202200062
Blad
11/11

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao